

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za arhitekturo*



Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter
zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov

Ljubljana, 04. 12. 2023

Dokument je sprejel Senat Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani na 14. redni seji, dne 12. 12. 2023.

Objavljen je na spletni strani knjižnice Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani (<https://www.fa.uni-lj.si/fakulteta/knjiznica/>).

1. UVOD

Knjižnica Fakultete za arhitekturo (v nadaljevanju: Knjižnica UL FA) je visokošolska knjižnica, ki deluje v okviru knjižnično informacijskega sistema Univerze v Ljubljani in je tesno povezana z izobraževalno in raziskovalno dejavnostjo fakultete, saj služi potrebam študentov, pedagoških delavcev, raziskovalcev ter zunanjih uporabnikov.

Knjižnica skrbi za:

- posredovanje knjižničnega gradiva (izposoja in posredovanje dokumentov iz lastne knjižnične zbirke ter z medknjižnično izposajo),
- informacijske storitve (pomoč in svetovanje uporabnikom pri iskanju, izbiri, kritični presoji in uporabi informacijskih virov, analiza uporabe elektronskih informacijskih virov),
- izobraževanje uporabnikov za informacijsko in digitalno pismenost (izvedba individualnih in skupinskih izobraževanj za učinkovito rabo konzorcijsko pridobljenih informacijskih virov, uvajanje študentov v uporabo knjižnice in knjižnične zbirke),
- podporo znanstvenoraziskovalni dejavnosti visokošolskega zavoda (pomoč in svetovanje pri objavljanju v institucionalnem repozitoriju in pri vrednotenju znanstvene in strokovne uspešnosti),
- bibliografsko dejavnost (strokovna obdelava gradiva, dopolnjevanje osebnih bibliografij raziskovalcev),
- gradnjo knjižnične zbirke (sistematično zbiranje in hranjenje strokovnega knjižničnega gradiva, dopolnjevanje zbirke obvezne in priporočene literature za študij pri posameznih predmetih, sodelovanje pri gradnji repozitorija Univerze v Ljubljani, kontinuirano zbiranje in hranjenje vodilnih domačih in tujih revij s področja arhitekture in urbanizma, zagotavljanje dostopa do elektronskih informacijskih virov),
- predstavljanje in promocijo dejavnosti knjižnice ter njenih informacijskih virov, storitev in proizvodov (upravljanje družabnih omrežij knjižnice, sodelovanje s Skupino za promocijo, objave na spletni strani, razstave),
- publicistično dejavnost (podpora založniški dejavnosti, prodaja in promocija izdanih publikacij, sodelovanje na sejmih, sodelovanje v Spletni knjigarni Univerze v Ljubljani).

Temeljno poslanstvo Knjižnice UL FA je utrjevanje njene aktivne vloge v izobraževalni in raziskovalni dejavnosti matične fakultete z zagotavljanjem učinkovite podpore in hitrih, kakovostnih knjižničnih ter informacijskih storitev pri zadovoljevanju potreb njenih primarnih uporabnikov. Pri razvoju knjižnica upošteva potrebe fakultete in uporabnikov ter se posveča vzdrževanju sodobnih in inovativnih zbirk

ter storitev, ki odražajo aktualne trende in razvoj na področju arhitekture in urbanizma. Ključni cilj je nenehno izboljševanje uporabniške izkušnje, s poudarkom na učinkovitem iskanju informacij in dostopnosti storitev. V ta namen želi Knjižnica UL FA v prihodnosti še okrepiti sodelovanje in vključenost v načrtovanje izobraževalnega oziroma znanstvenoraziskovalnega procesa, tudi z vzpostavitvijo rednega komuniciranja z vodstvom in zaposlenimi.

Vizija Knjižnice UL FA je postati sodobna in inovativna knjižnica, ki bo svojim uporabnikom zagotavljala kakovostne storitve in informacije. Vizija vključuje tudi sodelovanje s knjižnicami in institucijami po Sloveniji in svetu, kar omogoča izmenjavo gradiva in izkušenj.

2. NAMEN DOKUMENTA

Vsebina dokumenta o izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov pokriva: nabavno politiko, uporabnike, načine pridobivanja in izbora gradiva, vrste in dostop do zbirk, izločanje in odpis, hranjenje in varovanje gradiva ter vrednotenje zbirk.

Namen dokumenta je definiranje vsebinskih in formalnih kriterijev za izgradnjo in razvoj knjižnične zbirke ter zagotavljanje dostopa do elektronskih informacijskih virov v skladu z zakonskimi pravili (Zakon o knjižničarstvu; Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15, Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe; Uradni list RS, št. 28/23) in Strokovnimi standardi in priporočili za visokošolske knjižnice (za obdobje od 1. junija 2021 do 31. maja 2030)).

Javno dostopen dokument je namenjen zaposlenim v knjižnici, vodstvu fakultete, članom Komisije za vodenje knjižničnega gradiva ter uporabnikom knjižnice, ki lahko s svojimi predlogi aktivno sooblikujejo nabavno politiko knjižnice. Namen in cilj nabavne politike knjižnice je zagotavljanje kvalitetne, pregledne in sistematične izgradnje ter razvoja knjižnične zbirke v skladu s potrebami pedagoškega in raziskovalnega procesa na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani.

3. UPORABNIKI KNJIŽNICE

Uporabniki knjižnice so zaposleni in študenti Fakultete za arhitekturo (UL FA), pa tudi diplomanti UL FA, študenti in zaposleni drugih visokošolskih zavodov ter ostali uporabniki.

Pravne osebe, ki so včlanjene v knjižnico, so ostale knjižnice, ki so bodisi samostojne bodisi delujejo v okviru drugih organizacij, ter druge pravne osebe, ki potrebujejo knjižnično gradivo za izobraževalne in raziskovalne namene.

4. PRIDOBIVANJE IN IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica redno dopolnjuje obvezno in priporočeno literaturo ter širi zbirko vodilnih tujih in domačih revij s področja arhitekture in urbanizma. Gradivo pridobiva z nakupom, obveznimi izvodi UL FA, darovi ter občasno z zameno gradiva z drugimi knjižnicami.

Izbor knjižničnega gradiva za nakup poteka v sodelovanju s pedagoškim osebjem, k predlogom pa so vabljeni tudi študentke in študenti in drugi uporabniki knjižnice. Svoje želje lahko sporočijo preko e-pošte ali v osebnih stikih. Primernost predlaganega gradiva se strokovno ovrednoti s ciljem zagotavljanja sistematične pokritosti znanstvenih področij arhitekture in urbanizma. Pri tem se upošteva učne načrte za izvedbo pedagoškega procesa in raziskovalna področja na UL FA.

Med obvezne izvode UL FA spadajo:

- vsa zaključna dela (diplomske naloge na univerzitetnem študijskem programu prve stopnje Urbanizem, magistrske naloge na magistrskem študijskem programu druge stopnje Urbanizem ter na enovitem magistrskem študijskem programu druge stopnje Arhitektura, in doktorske naloge na doktorskem študijskem programu Arhitektura),
- vsakoletne publikacije, ki nastajajo v sklopu delavnic in seminarjev,
- vsakoletni zbornik, ki predstavlja delo študentk in študentov ter izobraževalni proces na UL FA v preteklem letu (INTRO).

Darovano gradivo knjižnica uvrsti v svojo zbirko glede na vsebinsko ustreznost in ohranjenost gradiva. Velikokrat se z darovi tudi nadomesti izgubljeno, uničeno ali poškodovano gradivo. Zamena z drugimi knjižnicami poteka priložnostno, glede na potrebe.

5. VRSTA IN NAMEN GRADNJE POSAMEZNIH KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnica skrbi, da je na voljo ustrezno število izvodov obvezne in priporočene študijske literature ter znanstvene in strokovne literature, potrebne za študij in raziskovanje na znanstvenih, umetniških ter strokovnih področjih arhitekture in urbanizma. To vključuje monografije, serijske publikacije, priročnike, terminološke slovarje, turistične in arhitekturne vodnike, zbornike, zaključna dela, članke ter različne elektronske vire. Knjižnica zagotavlja ustrezno literaturo tudi za obštudijske dejavnosti, kot so: arhitekturno-urbanistične delavnice, priprave študentskih in drugih razstav, mednarodne ekskurzije ipd.

Knjižnica zagotavlja dostop do različnih elektronskih informacijskih virov s področja arhitekture in urbanizma, ki jih nabavlja samostojno ali jih zagotavlja s sodelovanjem v konzorcijski nabavi.

Knjižnica skrbi tudi za posebno knjižnično zbirko Plečnikove dediščine, ki jo hrani v Plečnikovi sobi na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani. Ker gre za dragoceno in edinstveno arhivsko zbirko, je dostop do nje omejen.

6. DOSTOP DO KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica skrbi, da je knjižnična zbirka ustrezno predstavljena v vzajemnem spletnem bibliografskem sistemu COBISS, kar dosega s prizadevanjem za kakovost bibliografskih in normativnih zapisov. Vse knjižnično gradivo Knjižnice UL FA je zabeleženo v sistemu COBISS.

Večina gradiva je za uporabnike na voljo v prostem pristopu, urejenem po sistemu UDK. Monografske publikacije so na voljo za izposajo na dom, razen v določenih redkih primerih, ko gre za dragocenejšje in težje dostopne izvode. Presežni ali starejši izvodi monografskih publikacij, ki se ne izposojajo pogosto, se hranijo v oddaljenem arhivu in jih je potrebno predhodno naročiti preko e-pošte ali v osebnih stikih. V prostem pristopu so na voljo tudi vse naročene številke slovenske periodike, ki jih knjižnica hrani, ter pri tuji periodiki številke zadnjih petih let. Tuje revije (predvsem starejši letniki), ki so prepoznane kot kakovostnejše, se prav tako hranijo v oddaljenem arhivu. Z izjemo nekaterih starejših revij in aktualnih števil novih revij, ki so na voljo za branje v čitalnici, so ostali zvezki na voljo za krajšo izposajo na dom. Podobno velja za zaključna dela. Ta so od leta 2008 dalje na voljo v prostem pristopu in za uporabo v čitalnici, starejša pa se nahajajo v oddaljenem arhivu in jih je za uporabo v čitalnici potrebno predhodno naročiti. Izposoja zaključnih del na dom je možna ob predložitvi pisnega dovoljenja avtorja.

Od leta 2022 so zaključna dela tudi elektronsko dostopna na Repozitoriju Univerze v Ljubljani (RUL), za namene promocije zaključnih del in lažjo navigacijo po nastalih delih pa knjižnica na spletni strani fakultete redno dopolnjuje interni digitalni arhiv zaključnih del UL FA.

Preko oddaljenega dostopa so vsem članom knjižnice dostopne elektronske verzije treh najbolj odmevnih tujih revij s področja arhitekture ter avdiovizualni arhiv arhitekture. Poleg navedenega imajo študenti in zaposleni dostop do informacijskih virov v konzorcijski nabavi, dostopnih s prostorov fakultete in na daljavo.

Knjižnica skrbi za promocijo novejšega gradiva z razstavo le-tega na vidnem mestu v knjižnici, razstavo naslovnih publikacij na razstavnem prostoru pred knjižnico, rednim objavljanjem na spletni in Facebook strani knjižnice ter v sodelovanju s Skupino za promocijo tudi preko družabnih omrežij Fakultete za arhitekturo (Facebook in Instagram). Knjižnica skrbi tudi za promocijo starejšega gradiva z razstavljanjem v knjižnici in objavami na družabnih omrežjih ob posebnih priložnostih (npr. dobitniki arhitekturnih nagrad).

7. IZLOČANJE IN ODPIS KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica skrbno pristopa k izločanju in odpisu knjižničnega gradiva in s tem skrbi za ohranjanje kakovostne in aktualne knjižnične zbirke. Postopke izvaja v skladu z Navodilom za izločanje in odpis knjižničnega gradiva¹, ki ga je pripravila in sprejela Narodna in univerzitetna knjižnica na podlagi 12. člena Zakona o knjižničarstvu.

Kriteriji za izločanje gradiva so poškodovano gradivo, ki ga ni več moč popraviti, uničeno, zastarelo ali nepopolno gradivo ter odvečni izvodi, ki jih glede na potrebe uporabnikov knjižnica ne potrebuje več.

8. VREDNOTENJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE

Vrednotenje knjižnične zbirke predstavlja pomembno fazo v učinkovitem upravljanju in razvoju knjižnice. Redno in sistematično vrednotenje knjižnične zbirke pripomore k zadostnemu obsegu, ustreznosti, kakovosti ter uporabnosti knjižnične zbirke v skladu s potrebami uporabnikov in študijskimi ter raziskovalnimi programi Fakultete za arhitekturo.

Vrednotenje knjižnične zbirke se periodično izvaja s primerjalno analizo statističnih podatkov o slovenskih knjižnicah, ki jih na letni ravni zbira in objavlja Narodna in univerzitetna knjižnica preko portala BibSiSt, s kvalitativnimi metodami vrednotenja (študentske ankete) pa ugotavlja zadovoljstvo in potrebe uporabnikov. Vrednotenje knjižnične zbirke knjižnica opravlja v skladu s sprejetimi letnimi načrti dela ter Strokovnimi standardi in priporočili za visokošolske knjižnice.

Na podlagi statističnih podatkov o uporabi gradiva in v sodelovanju s pedagogi, knjižnica redno izloča gradivo z odpisom ali premeščanjem v oddaljeni arhiv ter tako zagotavlja relevantnost in kvaliteto knjižnične zbirke. Z novimi nakupi skrbi, da je zbirka aktualna glede na študijske programe, ki jih izvaja UL FA.

¹ Dostopno na: <https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/doc00771320130131141048.pdf> (23. 11. 2023)

9. HRANJENJE, VAROVANJE, ZAŠČITA IN OHRANJANJE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Knjižnica UL FA za hrambo različnih vrst gradiva zagotavlja ustrezne prostore v skladu s strokovnimi standardi. Za podaljšanje uporabnosti gradiva uporablja različna zaščitna sredstva. Poškodovano gradivo se obnavlja s specializiranimi sredstvi za popravilo knjig, medtem ko se večja popravila knjig (vezave, vstavljanje manjkajočih strani itd.) urejajo pri knjigovezih.

Staro, dragoceno in arhivsko gradivo se hrani v posebnih omarah. Zagotovljeni so ustrezni pogoji, varovanje in ohranjanje ter strokovno ravnanje z gradivom.

10. PRAVNE PODLAGE

[Zakon o knjižničarstvu](#) (Uradni list RS, št. 87/2001, 96/2002 – ZUIK in 92/2015)

[Zakon o visokem šolstvu](#) (ZviS: Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUIF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1 in 100/22 – ZSZUN in 102/23)

[Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe](#) (Uradni list RS, št. 28/2023)

[Strokovni standardi in priporočila za visokošolske knjižnice \(za obdobje od 1. junija 2021 do 31. maja 2030\)](#)

[Statut Univerze v Ljubljani \(neuradno prečiščeno besedilo z dne 15. 7. 2023\)](#)

[Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja knjižnic Univerze v Ljubljani, neuradno prečiščeno besedilo, velja od 17. 7. 2023](#)

[Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice FA \(z dne 13. 11. 2018\)](#)

V Ljubljani, 12. 12. 2023


prof. Mihael Dešman
Dekan UL FA



